

SILVA LEGÉ, Alice, “Da Londra al Louvre, Un manoscritto ritrovato: *Copia d'un libro d'un spagnolo di molti belli secreti ch'era in zifra dell'arte del gettar medaglie et bellissimi sofisti al Mag. Sr. re Dottor Antiopa*”, *Rivista Italiana di Numismatica*, 97, Milà, 2016, p. 205-248.

Es presenta i comenta un manuscrit, que s'ha pogut datar entre el 1513 i el 1539, que un anglès, conservador d'un museu de Londres, va vendre al conegut col·leccionista de París Gustau Dreyfus, en coincidir ambdós a Bolonya i que, finalment, va anar a parar al Museu del Louvre. L'obra, signada per “un espanyol”, és dedicada a un italià que degué ésser notable a l'època ja que és designat com a Magnífic Senyor Doctor Antiopa.

El text és de gran interès, ja que ens assabenta de les tècniques metal·lúrgiques del seu temps i de la forma per a elaborar les medalles, però que es converteix també en un magnífic manual per als falsificadors de les monedes, ja que en descriu igualment tots els elements tècnics per a poder-les realitzar. Per a nosaltres és ara un text preciós per a poder conèixer en detall totes aquestes formules, aliatges i usos, que normalment apareixen explicats amb molts pocs detalls a la documentació. L'autora el transcriu íntegrament i ens aporta algunes imatges de l'original.

M. de Crusafont

VANHOUDT, Hugo, *Die munten van de Bourgondische, Spaanse en Oostenrijkse Nederlanden en van de Franse en Hollandse periode, 1434-1830, [Les monnaies des Pays-Bas Bourguignons, Espagnols et Autrichiens et de la période Française et Hollandaise; The Coins of the Burgundian, Spanish and Austrian Low Countries and of the French and Dutch Periods]*, Heverlee, 2015, 624 p.

Es tracta de l'actualització de l'obra clàssica de H. Enno Van Gelder i Marcel Hoc (Les monnaies des Pays-Bas bourguignons et espagnols, Amsterdam, 1960), que comprèn la catalogació exhaustiva de les monedes dels estats de Brabant, Flandes, Hainaut, Holanda, Luxemburg i Borgonya (Franc Comtat) i dels seus estats hereus fins al 1830. En aquesta ocasió, la catalogació es presenta d'una manera visualment molt reeixida, tot mantenint les descripcions dels tipus, les llegendes, les marques de seca, la raresa i les característiques metrològiques de cada emissió. Es cataloguen fins a 923 tipus monetaris diferents, sense comptar canvis de marca de seca, canvis de data ni altres variants menors. Cadascun d'aquests tipus és il·lustrat amb una foto en color i de qualitat. En una tirada a part, els autors hi annexen una guia de preus de mercat de les monedes per als col·leccionistes, seguint un recurs que hem vist utilitzat a Catalunya, França i

Espanya, per a no "contaminar" el treball científic amb espuris interessos crematístics. L'edició s'ha concebut trilingüe (flamenc, francès, anglès) per als textos introductoris, històrics i explicatius, però manté el flamenc com a llengua única per a les descripcions de les monedes. És de destacar que, en el prefaci, l'autor anuncia que les lògiques correccions i addicions al catàleg s'aniran publicant en línia en una adreça web determinada (www.hugovanhoudt.be). Es tracta d'una brillant solució que manté l'interès per la millora il·limitada de la catalogació d'aquestes sèries monetàries, sense por a reconèixer errors o mancances. Fins ara, només havíem vist algun intent de seguiment semblant, però de menor abast (per exemple, les successives addendes al catàleg dels diners i dobles tornesos francesos de Gérard Crépin a l'extinta Numismatique et Change, durant uns quants anys després de la publicació inicial del 2002; o la periòdica publicació en línia de noves varietats i tipus del catàleg de la moneda de billó i coure castellana dels Àustries [Jarabo i Sanahuja, 2014] a la pàgina de Facebook d'Ediciones Yaco).

El resultat és molt satisfactori per a la catalogació i comprensió dels sistemes monetaris vigents en aquests estats durant el període estudiat. En canvi, la veracitat de l'existència de les peces no fotografiades no és comprovable ja que tampoc no s'acompanyen de referències bibliogràfiques o de localització. Aquest és un handicap menor tenint en compte el salt qualitatiu del nou catàleg que esdevindrà, durant molt de temps, el manual de referència d'aquestes sèries monetàries.

Xavier Sanahuja

MEDALLÍSTICA

CASANOVA, Rossend, *Retrats de medalla. L'espectacle del bronze, edició bilingüe catalano-anglesa*, amb textos de R. Casanova, M. Crusafont i L. Dorchy, Fundació Rafael Masó i Úrsula Llibres, Girona, 2015.

Per bé que ja ens en vàrem fer ressò en la memòria de l'any passat, pensem que cal incloure també la menció del catàleg d'aquesta exposició en aquest apartat a fi de donar-lo a conèixer en l'àmbit bibliogràfic.

El llibre s'inicia amb una introducció de Carles Puigdemont, llavors encara batlle de Girona, que explica com a partir de l'estudi de dues medalles del fons del museu va sorgir la idea d'una possible exposició medallística que cobrís l'espai temporal de la vida del creador de la casa, ara museu, cosa que ens permetria seguir un itinerari des del modernisme al noucentisme i l'Art Decó. La descoberta "d'un món riquíssim i fascinant" és la impressió que en va treure el